

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :		Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok	4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka	2 " — "	páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
Na štvrt roka	1 " 20 "	Majiteľ' a vydavateľ' :	ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
Jednotlivé číslo 8 hal.		JAN MOLNÁR.	nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

«Otčenáš» v politike.

Dr. Michal Artim, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, povedal dňa 29. septembra v ľudovom shromaždení vo Velkom Šariši tie na veky pamätné slová: «Základom programu kresťanskej ľudovej strany je modlitba Pána, totižto Otčenáš». Povolanie a celé účinkovanie kresťanskej ľudovej strany krajšie, dôkladnejšie a skutočne označiť sa nedá, ako práve týmito slovami.

Kto zná kresťanskú ľudovú stranu a bez predpojatia vstave je posúdiť jej účinkovanie, ten musí o nej to svedectvo vydať, že ona od jej prvopočiatku bola vždy kresťanská a ľudová a že tie prosby, ktoré obsahuje v sebe modlitba Pána sú základom celého jej účinkovania vo verejnom živote.

«Otče náš, ktorý si na nebesiach: posväť sa meno Tvoje. Príd kráľovstvo Tvoje», sú začiatkové slová modlitby Pána. Týmto slovám naučila nás naša matka, čo nás kedysi pod srdcom nosila. Kostí úbohej snáď už dávno práchnivejú v zemi, tie slová ale, ktoré sme po prvý raz slyšali z jej materinských úst, zavše zavznievajú v našich ušiach. A sú oni skutočne prameňom nášho šťastia a celej blaženosti pre časnosť a večnosť. Veď týmito slovami verejne vyznávame jedného a pravého Boha Otca v nebesiach a horíme za to, aby meno jeho posvätené bolo. I či tomuto docela nezodpovedá kresťanská ľudová strana? Ona vyznáva verejne pri každej príležitosti jedného a pravého Boha Otca v nebesiach. Ona bojuje verejne na krajinskom sneme a v ľudových shromaždeniach za oslavu

mena Božieho. Ona zastáva neohrozene práva katolíckej cirkve. Ako liberálni neverci vrátili sa do svätiny Pána a hriешnou rukou napadli ešte i sviatosť stavu manželského, jedine kresťanská ľudová strana postavila sa proti tomu. I keď nepriatelia kresťanstva školy náboženského charakteru chceli pozbaviť, tu opäť kresťanská ľudová strana s celým vplyvom svojim všetko vynaložila na to, aby katolíkom školy katolíckej nielen zachránené, lež i na večné veky zabezpečené byly. Autonomiu katolíkov a v spojení s touto zákonné rozriešenie iných najvážnejších otázok katolíckych neunavene a teraz už bezmála s istým výsledkom žiada kresťanská ľudová strana. Vo všetkých jej zápasoch a snahách výlučnou pohnútkou jej účinkovania je oslava mena a rozšírenie kráľovstva Božieho!

Ak rozdielne od kresťanskej ľudovej strany je účinkovanie iných politických stránok. Kým nebolo na krajinskom sneme kresťanskej ľudovej strany, meno Boh haňbili sa, ba skoro ani nebolo slobodno vysloviť. Liberálni zákonodarcovia vynášali zákony ku potupeniu a zhanobeniu náboženstva kresťansko-katolíckeho. Liberáli, ktorí vyše tridsať rokov šafáрили ku hmotovej a mravnej záhube krajiny zmizli z politického dejišťa. Toto ale je zásluha kresťanskej ľudovej strany. Druhé politické stránky, ktoré činnú účasť berú v politickom živote, znajúc ráznu odhodlanosť kresťanskej ľudovej strany, ačpráve sú viac-menej nasiaknuté duchom nekresťanským, neopovažujú sa uplatňovať, do života uvádzať záhubné zásady a plány nepriateľov kresťanstva. Či treba ešte spomenúť snahy revolucionárnych socialdemokratov, freimaurerov, radikálov, demokratov?

Všetky tieto sekty zapierajú bytnosť Boha a potrebnosť náboženstva. Programy jejich, ako sú v mnohom ohľade rozdielne, tak spájajú sa v tom jednom ciele, že kresťanstvo, v prvom rade katolícku cirkev od koreňa treba vyhubiť. Zaklad programu týchto stránok nie je kresťanský a účinkovanie jejich je záhubné a nebezpečné jednotlivcom a celej krajine. Pozostáva ešte, aby sme niekoľko slovami spomenuli doterajšie účinkovanie národnárov. Vari týchto programov stojí na základe kresťanskom? Celé účinkovanie národnárov poznáme len z jejich novín.

O čom píšú jednotajne v jejich novinách? Nadávajú v každom čísle katolíckym biskupom a kňazom. Je to po kresťansky alebo po katolícky? Búria pospolitý ľud proti triedam známožným. Či snáď to je po kresťansky alebo po katolícky? Ohlasujú bez haňby zásady revolucionárnej socialdemokracie. Srovnáva sa snáď toto s kresťanstvom? Hovoria o sebe: «My a socialdemokrati sme jedno a to isté». Alebo dňa 29. septembra v Prešporke Hodža a Blaho rečnili verejne v spoločnosti socialdemokratického vodcu Dezidera Bokányiho. Je to svedoctvo kresťanstva? Pavel Blaho, katolík, dá sa voliť za okresného vyslanca do katolíckej autonómie a v ten istý čas objíma sa so socialdemokratom Bckányim. Smie sa podobného dopustiť veriaci katolíci? Má to slúžiť na slávu Božiu? Z celého doterajšieho účinkovania národnárov zrejme vysvitá, že oni nestoja na kresťanskom, najmenej ale na katolíckom základe.

Medzi všetkými stránkami, ktoré spatrujeme prítomne vo verejnom živote krajiny, na kresťanskom základe stojí len kresťanská ľudová strana, nielen ako strana opravdu kresťanská, lež aj ako strana ľudová. K lepšiemu porozumeniu prichodí nám tu zreteľne povedať, čo je to ten ľud? Pod ľudom rozumie sa nielen tá statočná trieda, ktorá krvopotne na poli dorába chleba sebe a celej krajine, nielen tie tisíce a tisíce, čo v tmavých baňach a začmudených dielňach ťažkou prácou zdierajú sa často za nespravodlivo nízku mzdu; my pod menom ľudu rozumieme i kniežatá, biskupov, grófov, kňazov, úradníkov, kupcov, priemyselníkov, remeselníkov, slovom všetkých obyvateľov krajiny. Ten teda klame a nehanebne ľuhá, kto do sveta tára, že kresťanská ľudová strana je strana veľkých pá-

nov, strana biskupov, grófov, alebo kňazov. Kresťanská ľudová strana rovnou mierou chce merať každému. Tomuto zodpovedne prevádza sociálnu politiku v tom smere, aký je označený v modlitbe Pána slovami: «Chlieb náš vzdajší daj nám dnes». Robí to kresťanská ľudová strana v tom povedomí, že všetky sociálne otázky dajú sa rozriešiť len na tomto kresťanskom základe. Ľudu treba krom dušného spasenia v prvom rade chleba. Preto pracuje naša strana na zveladení poľného hospodárstva, preto sa zaujíma za robotníctvo, preto zastáva záujmy malého remeselníctva. V celom obore verejného hospodárstva účinkovanie kresťanskej ľudovej strany zodpovedá úplne modlitbe Pána.

Aj to svedoctvo musí každý nepredpojatý vystaviť kresťanskej ľudovej strane, že ona ne-
búri, lež pri neústupnom pokračovaní dľa svojho programu, keď slovo svoje odhodlane pozdvihne v zákonodarstve a keď svoju mienku bez obalov vypovie v jej shromaždeniach a časopisoch, robí to vždy ku oslave mena Božieho a ku večnamu a časnému blahu nášho kresťanského ľudu.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Cirkevné majetky.

V politike zbehlý človek dávno spozoroval, že freimaureri, liberáli, radikáli, socialdemokrati a národnári do jedného mecha dúchajú. Majú spoločný program. Všetci driapu sa za vládou. Všetci sú nepriatelia kresťanstva. Aj to nie je tajomstvom, že spojenci tito majú aj pomocné pluky na všetkých stranách. Najhorlivejší pomocníci jejich sú kalvínski a luteránski duchovní. Tito tou najväčšou zášťou horia proti katolíkom. Videli sme to pri cirkevno-politických borbách a skúsili sme to i pri krajinských voľbách. Všade ten najväčší spor a tú najukrutnejšiu nenávisť preukazujú proti snahám kresťanskej ľudovej strany. Nič ale nekole oči jejich tak veľmi, ako cirkevné majetky katolíkov. Nielen radikáli, židia, demokrati a národnári kričia: Zhabať cirkevné majetky! lež aj mnohí protestantskí duchovní, ktorí sa pripojili ku červeným socialdemokratom

a s nimi vykrikujú: «Zhabať katolícke majetky! Nezákonite ich užívajú! To nenie po pravde, aby v rukách katolíkov tolko bohatstva bolo, kdežto kalvíni a luteráni nič nemajú! Sem s tými majetkami! Podelme ich...!»

Ako vidno, hlas tento je socialdemokratov, lež slyšať ho často aj zo stránky národnárov a protestantov. Kalvínski duchovní, zvlášte ktorí sa objímajú s Jakubmi, ukázať chcjú, že sú jejich verní spojenci a že vedia hnať vodu na jejich mlyny. Lež aj z nenávisťi proti katolíkom tiež môžu obdržať diplom. Lenže družstvo toto nenie na chválu ani kalvínom, ani luteránom, lebo veď socialdemokrati neznajú Boha.

Žiadať zhabanie cirkevných majetkov nenie iné ako krádež. Čo by povedali protestanti keď by daktorý katolík navrhol, aby zhabala vláda základiny debrecínskeho, šárošpatakského... kollegiumu, alebo prešporského konventu? Urobilo by to iste pekné tisíce. Čo by povedali socialdemokrati, keď by im zhabali na politické ciele a na platy Jakubov naskladané tisíce? Čo by povedali židáci, keď by katolíci navrhovali, aby tie 4 milliony jochov zeme a tie nesmierne milliony, čo majú v cenných papieroch a v hotovosti, zhabané boly? Bolo by to krik a vresku! No, aj katolíci budú robiť krik, len nech sa opováži volakto dotknúť našich cirkevných majetkov! Najde nás prichystaných k borbe!

Majetky cirkevné králi darovali katolíkom zo svojeho. Nikoho neoškodili s tým. Majetky tieto sú našou vlastnosťou, ku ktorej len my katolíci, teda celá cirkev, máme právo. Kto sa dotkne týchto majetkov násilensťvom, dopúšťa sa krádeže! Keď by zhabať mohli naše cirkevné majetky, tak pozbavíť môžu remeselníka, roľníka, fabrikanta, bankára, zemepána, slovom každého, o jeho vlastný majetok bez ohľadu na to, či ho patričný majiteľ kúpil, či ho dedil, alebo či ho do daru dostal.

Nech teda nepodpalujú istí, nenávisťou a socialdemokratiou nadchnúť ľudia. Načo robiť roztržitosť medzi konfessiami? Nenie i tak dost nepokoja v krajine? Keď by majetky cirkevné zhabať mohli, dávno by to boli Koloman Tisza, alebo Bánffy vykonali. Ale aj tí vedeli, že je to zákonný majetok a že zhabať ho nenie iné, ako krádež.

A potom čo by sa stalo s cirkevnými ma-

jetkami, keď by nám ich násilným spôsobom odobrali? Čo by dostala z toho chudoba? Toľko čo aj vo Francúzsku. Bezbožní krikľúni podelili si peniaze a chudobe ušly sa sluby. Tak by to bolo aj u nás. Dovandrovaná háveď a všeliakí darmožráči zdrapili by majetky cirkevné, a my katolíci mohli by sme si potom vziať do ruky zobračku palicu a ísť po pýtani.

O tomto treba rečníť na ľudových shromaždeniach, nech to ide katolíkom do krve. Nech každý katolík vie, čo chcú nepriatelia kresťanstva s cirkevnými majetkami našimi. Rád bych vedel, či tí, čo vzdor vznešenému stavu svojmu okolo Hodžovcov miništrujú, budú aj naďalej proti svojej katolíckej cirkvi a proti svojim veriacim bojovať. To by veru pekne vyzeralo, keď by pri ich assistencii odobrali naše cirkevné majetky, na ktoré nemá nikto iný práva krom katolíkov!

Fatranský.

Hlinka a Šrobár.

Hlinka článok svoj napísal, čo odpoveď na gratulovanie «Alkotmányu», že so Šrobárom drží. V článku tomto sa bráni Hlinka, že so Šrobárom v ohľade náboženskom nenie jedného náhľadu. *Protistavia* svoje osvedčenia Šrobárovi: «Ja mám pozitívne uáboženstvo»; teda o Šrobárovi opačne myslí: Šrobár nemá pozitívne náboženstvo! Nasledovne Šrobára za katolíka nedrží, lebo katolík musí mať pozitívne náboženstvo. — «Ja všetko verím, čo cirkev k vereniu predkladá», teda Šrobár neverí. — «Moja viera je čistá», hovorí Hlinka. Prečo nedrží o Šrobárovi: i jeho viera je čistá? Lež o ňom dokladá: «o Šrobárovi ale vás upomínam na list sv. Jakuba (II. 14. a 17, 18.), ako by chcel dokázať, že Šrobár má skutky, *ale viery nemá.*

Však ale čo by Hlinka ani nebol vydal toto svedoctvo protinábožnosti Šrobárovej, vydáva ho sám Šrobár svojimi skutkami.

Hlinka a Šrobár sami uznávajú, že Šrobár rečníl v shromaždení socialdemokratov. Čo hľadať Šrobár medzi socialdemokratmi? Nech sa osvedčí Hlinka, či zásady a učenie socialdemokratov môžu sa srovnávať s učením Krista Pána a cirkve katolíckej?! Či veriaci katolík môže byť jedného smýšľania so socialdemokratmi? A Šro-

bár na tomto shromaždení v mene socialdemokracie a dľa chuti socialdemokratov rečnil. Celý ten odsek Šrobárov, ktorý Hlinka uvádza to dokazuje. Šrobár hovorí v tomto odseku: «Čo robia dnes naši biskupi? Sú vzorom politickej besnoty a zúrivosti, prenasledujú svojich bratov v Kristu, kňazov. Prečo? Vari dľa rozkazu Krista? Nie. Ale za mastné a bohaté prebendy, biskupstvá a titule!» Môže takto opovržené písať verný katolík o biskupskom sbore? Ani o jednom, nie to o všetkých! Takýto katolík je prašivá ovca, ba vôbec žiadna ovca, ovčička Kristovho.

Píše ďalej Šrobár: «Varujte sa týchto ľudí (biskupov a kňazov), lebo sú oni zhubcami Kristovho zákona lásky a sú najväčší nepriatelia náboženstva Kristovho... Naši biskupi a mnohí kňazi (akiste k vôli Hlinkovi nehovorí, že všetci kňazi) sú hlásateľmi len pomsty a nenávisťi... Dnes by ich sám Kristus musel vyhnať z kostolov a korbáčmi sa brániť proti zneužívaniu náboženstva pomsty a nenávisťi». Ozaj slová úst socialdemokrata hodné! To je nie učenie Krista, ale Hussitov, ktoré Šrobár z Prahy k nám doniesol.

Šrobár neverec hovorí: Varujte sa biskupov a kňazov, lebo sú oni zhubcami, najväčšími nepriateľmi náboženstva Kristovho. Kristovo učenie ale nám nakladá: «Tak nech vás považuje človek, ako služobníkov Krista a rozdáčov tajomstiev Božích». (Sv. Pavel I. Kor. VI. 1.) — «Vás Duch svätý postavil za biskupov spravovať cirkev Božiu». (Skutky Ap. XX. 28.) — Svätý Ignác hovorí: «Všetci poslúchajte biskupa, ako Ježiš Kristus Otca, a kňazov ako apoštolov». (Ad Smyr. h. 7, 8.) — A ešte: «Poddani buďte biskupovi, ako Ježišovi Kristovi». (Ad Ter. h. 2.)

Jestli že Šrobár to, čo tvrdí, vie dokázať, nech oznámi Rímu, a môže byť istý, že Rím nepriateľov náboženstva Kristovho na stolcoch biskupských a farách ani na okamih neztrpí; ale ľud takýmito nehanebnými hlúposťami nech nebúri a katolíckemu kňazstvu na cti nech neutrhuje. «Kto dnes rozbroj robí medzi človečenstvom, — píše Šrobár vo svojom odseku — kto štvie ľudí proti ľuďom, ten je proti náboženstvu». S týmito slovami Šrobár len sám seba odsudzuje a seba za protinábožného vydáva.

Nečudujme sa teda Šrobárovi, že socialdemokratické noviny, «Slovenský Týždenník» roz-

širuje, do neho socialdemokratické články píše, so socialdemokratom a kňazožrútom Hodžom do jedného vreca duje. Nečudujme sa Šrobárovi, že v týchto novinách katolícke duchovenstvo čiernou bandou (podobne ako židia, neverci a slobodní murári) menuje, a že v týchto novinách na osvieteného pána biskupa spišského taký list adresoval, ako ktorý keď by jeden kočis napísal, vymluvil by sa snád dal nevzdelanosťou, neokrúchanosťou a surovosťou, na Šrobára ale tento list hlasite volá: Nemôžeš byť nábožným katolíkom!

Vôbec Šrobár každú príležitosť použije, je to zásadou jeho, biskupov a kňazov napádať, urážať bezočive, nestydate, bezzákladne; toto kňazožrúctvo jeho ako červená niť tiahne celým jeho účinkovaním. Toto kňazožrúctvo jeho je dôkazom jeho protinábožnosti, ktorú kepienkom mena klerikalizmu zakrýva. Toto kňazožrúctvo bolo vždy a je i teraz remeslom nevercov, kacírov, židov, bezbožníkov, liberálov, slobodných murárov, lebo vedia, že tupenie biskupov a kňazov je najistejší spôsob vyhubiť náboženstvo, vieru, ako čo by si z učenia Kristovho len jednu vetu zapamätali: «Uder pastiera a rozpráchnu sa ovce stáda». Toto remeslo si osvojil aj Šrobár, ktorý sa za zástupcu ľudu veriaceho natiska a ktorého Hlinka slovenskému ľudu katolíckemu vrele odporúča.

Nečudujme sa, že účinkovanie Šrobára a jemu podobných má následky také, aké «Ludové Noviny» v čísle 32. opisujú: «Triasli sa (na velebradskej slávnosti prítomní) nad osudom a budúcnosťou cirkve, keď počuli, že v Zobore ľud dodpriapal posvätnú šatu na kňazovi, že v Lendaku nepustil kňaza do kostola, na Vlkolínci kňazovi cestu trním zakladal, na Bielom Potoku nechodí na spoveď, v Černovej na sv. omšu, na Lúčkach sami pochovávajú, v Ružomberku cirkevného hodnostára zaklínajú.

Takto vyzerá nábožnosť Šrobára!

Hlinka síce píše: «Jedno ale smele tvrdím: že akonáhle sa dr. Šrobár proti viere, náboženstvu, mravu a cirkvi previní, nielen že ho ani ja, ani žiaden kňaz podporovať nebudeme, ale úplný boj mu vypovieme». Na základe týchto slov Hlinka mal Šrobára už dávno zanechať. Miesto toho Šrobára ale v kňazožrúctve ešte napomáha a napodobňuje: veriacích štvie proti

kňazom a biskupovi svojmu, noviny kňazožrútske rozširuje a podporuje, v článkoch jeho sa hemžia surovosti proti biskupom, ku pr. v 1. č. «Ludových Novín» píše: «Naše rany sa modrejú od úderov biča tých, ktorí nosia meno kríž a Krista v ústach a na prsiach. Nás tlačí ruka, ktorá nosí meno: Otea, apoštola a hodnostára». Svojho biskupa ide ešte i do cudzozemska omlúvať, veriacich štvá, aby cirkev neposlúchali.

Tohoto kňazožrúctva Hlinkovho svedkom je i článok jeho, o ktorom píšem. Píše v ňom: Sú «ktorí si zadovazia pred duellom absolúciu od exkommunikácie». O kom predpoklada teda Hlinka, že pred duellom absolúciu udelil? Nech to dokáže a nech zlomyselne neupodozrieva! — Hlinka píše: «Jestli že dnes (Šrobár) nenie povlakonosičom Janovčika, Smižára, Höhra a iných, jestli povie o ich činoch prísnu, ale spravodlivú kritiku, to oni svojou nekresfanskosťou zapríčinili. Oni ho odbili od seba». Pane Hlinka! Šrobár sa sám odbil svojim neverectvom, s ním svojho povolania povedomý kňaz do jedného vreca duť nesmie. Že vy Šrobára za povolaného kritika, a kritika spravodlivého, našich činov držíte, vy kritik tvrdiaci, že Šrobár «plní skutky kresfanskej lásky lepšie, ako prevažná časť kňazov», na tom sa nečudujem; ale tvrdím, že bez dôkazov obviňovať kňazov z nekresfanskosti, vy ste najmenej oprávnený.

Hlinka píše: «Pravda, že žiadal (Šrobár) i právo slovenčiny a táto, nevedúc k červeným pásom, vám smrdí». — Nie pre slovenčinu — vy to dobre viete, pane Hlinka, že sme my nie proti slovenčine, ale preto, že Gapponom páchnete. *Vás so Šrobárom spája to, čo nás od neho delí: duch kňazožrúctva Šrobára.*

Hlinka píše: «Preslávili sa (Illecko a Höhr, kňazi) väčšmi, ako najhorší pokrokár a nezaboh».

Vedľa týchto výpovedí Hlinkových jeho výpovede nasledovné: «Mój celý život uvádzam v súhlas s náboženstvom», «moja viera je čistá», «ja z viery žijem», «vzorom mojim je Krisus» u Hlinku sú pusté slová namyslenosti bez významu.

Šrobár — Hlinka.

B. Szmižár.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

POLITICKÉ CHÝRY.

V záležitosti katolíckej autonómie.

Na uzavretie protestantských kongressov, ktorým žiadajú shabanie katolíckych majetkov cirkevných, autonómny katolícky kruh košický ku obrane práv katolíkov zaviedol pohyb po celej krajine a na ministra kultu grófa Alberta Apponyiho obrátil sa s nasledujúcim prípisom:

«Katolíci celého Uhorska s radosťou vzali vznámost opätne osvedčenia vašej excellencie v záležitosti autonómie katolíkov a s úplnou dôverou očakávajú prevedenie potrebných krokov cieľom splnenia najvrednejších a najspravodlivejších žiadostí katolíkov našej vlasti.

Že košický katolícky kruh autonómny v záležitosti prevedenia autonómie katolíkov s prosbou obracia sa ku vašej excellencii, to len v tom má svoj základ, že vo verejnom živote našom spatrujeme také nanajvyš znepekujúce objavy, ktoré nutne vyžadujú čoskoršie a neodolateľné do života uvedenie katolíckej autonómie.

S potešením presvedčili sme sa z múdreho a spravodlivého aj vo verejnosti kolujúceho osvedčenia, že vysokej pozornosti vašej excellencie nevyhly v kongressoch protestantov povedané reči a prijaté uzavretia, ktorými žeravá vatra nepokojov má byť rozduchaná v srdciach millionov tým cieľom, aby katolícka cirkev pozbavená bola tých hmotných statkov, ktorými od tisícročia najspravodlivejšie a právne vládne a ktoré obracala po všetky časy k prospechu kultúry našej vlasti.

Toto uzavretie o sekularizácii cirkevných statkov, nad ktorým pohoršil sa v srdci každý spravodlive smýšľajúci človek, nestojí o samotele vo verejnom živote našej vlasti. Už od viacej rokov v ukrytosti, v poslednom čase ale už aj verejne dejstvujúca propaganda, šírenie prázdnych sľubov na podelenie majetkov, zvlášte cirkevné statky predstavuje ľudu ako prvé predmety kommunistického podelenia.

Úplná oprávnenosť majetkov katolíckej cirkve a spolu základná podmienka náboženského, mravného a kultúrneho jej účinkovania, nie menej tiež pokoj v politickom a spoločenskom ohľade našej vlasti, všestranné uspokojenie obyvateľstva a ustálenie vývinu kultúry, za nevyhnutne potrebné činia, aby takýmto. verejný pokoj rušiacim a bezpečnosť majetku ohrozujúcim zámerom, oproti postavená bola mohutná organizáciá katolícka, ktorá v povedomí svojej sily pokojne a vážne obrániť vládze práva katolíckej cirkve v záujme viery a vlasti.

Táto organizácia ale môže byť len katolícka autonómia, ktorá v osobe vyvolených zastupiteľov všetkých katolíkov právne a osvedčene spájať má sily katolícke ku kultúrnym prácam cirkve a zmužilej obrane jej práv ku blahu cirkve a vlasti.

Uváženie tejto okolnosti povzbudilo výbor autonómického kruhu katolíckeho v Košiciach, aby excellenciu vašu z príležitosti opätného osvedčenia v záležitosti autonómie s povdačnosťou pozdravil a spolu s náležitou úctou prosil o čoskoršie porobenie krokov potrebných ku neodolateľnému do života uvedeniu autonómie katolíkov.

Z výborového zasadnutia katolíckeho autonómneho kruhu košického dňa 25. septembra 1907. vydržiavaného: Eugen *Berczelly*, predseda, Filip *Brudl*, zápisník».

Telegrafická manifestácia.

Z ľudového shromaždenia dňa 29. septembra vo Veľkom Šariši vydržiavaného odoslané bolo telegrafom pozdravenie predsedovi kresťanskej ľudovej strany a ministrovi okolo osobnosti jeho veličenstva kráľa. Osnova tejto manifestácie zneje nasledovne:

Jeho excellencii pánu grófovi Aladárovi Zichymu, ministrovi okolo osobnosti kráľa.

Vajta.

Obecenstvo kresťanskej ľudovej strany vo Veľkom Šariši v malosibínskom okrese volebnom shromaždené s vlasteneckým oduševnením pozdravuje vašu excellenciu a s úplným ubezpečením oddanosti účinkovaniu vašemu, zvlášte v prítomných zápasoch hospodárskych praje požehnanie od Všemohúceho.

Z poverenia shromaždenia

Ján Kurimszky,
farár.

Georg Szmeccányi,
kraj. vyslanec.

Vyrovnanie s Rakúskom.

Otázka hospodárskeho vyrovnania medzi Uhorskom a Rakúskom tiahla sa bez rozhodnutia mnohé roky. Prišli a zanikli vlády v Rakúsku a v Uhorsku, každá pokúsila sa nanajvyš potrebné hospodárske vyrovnanie docieľiť a vždy bez výsledku. Po mnohých zápasoch konečne dohodli sa ministri uhorskej a rakúskej vlády v sobotu dňa 5. októbra vo všetkých spoločných otázkach hospodárskych. Osnova vyrovnania nenie známa, bo členovia oboch vlád zaviazali sa slovom statočnosti, že ju neprezradia kým ustálená a na smerodajnom mieste potvrdená nenie. Bol skutočne už zvrchovaný čas, aby hospodárske vyrovnanie medzi Uhorskom a Rakúskom uzavreté bolo, bo od tohoto závisí nielen hmotný blahobyť všetkých národov, jejich vývin v politickom a sociálnom ohľade, lež aj vážnosť celého štátu pred cudzozemskom. Bez tohoto hospodárskeho vyrovnania považovalo nás cudzozemsko ako suseda, u ktorého nenie všetko v poriadku. Z tej príčiny nemali sme na vonok ani zvláštnej vážnosti, ani potrebného obchodného kre-

ditu. Následkom toho trpely a trpia tak v Rakúsku, ako v Uhorsku všetky triedy obyvateľstva. Keď ale vyrovnanie, ako základná podmienka hmotného blahobytu tak veľmi bolo a je potrebné, prečo že ho už dávno neuzavreli? Najviacej tomu boli na prekážke tak nepriatelia Rakúska, ako Uhorska. U nás na príklad s tým, že je hospodárske vyrovnanie uzavreté, nenie sú a nebudú spokojní socialdemokrati, radikáli, demokrati a národnári. Pišu a budú písať proti vyrovnaniam z plných plúcik. Prečo? Nuž preto, bo to vyrovnanie má slúžiť ku ustáleniu pokoja a všeobecnej spokojnosti v krajine. Nebude mutnej vody, v ktorej by socialdemokrati a jejich známi spojenci ryby loviť mohli. Lež aj z tej príčiny sú mnohí proti uzavretému vyrovnaniam, bo ono prispieva ku posilneniu koalície. Vláda z koalície utvorená po rozriešení tej najťažšej otázky, akú vzala na seba, venovať sa môže s celou silou všetkým tým reformám, aké má v jej programme. I z tohoto vidno, ak prospešné je pre krajinu rozriešenie otázky hospodárskeho vyrovnania s Rakúskom.

Červený štvrtok.

Nenie nič nového pod slnkom, povedal kedysi starý žid Ben Akiba, o ktorom sa hovorilo, že odchyľne od svojich súkmenovcov nikdy necigánil. To tiež nenie nič nového, že socialdemokrati na 10. októbra spravili sebe červený štvrtok. V tento deň totiž s červenými plachtami chceli ísť pred parlament, kde snem prvé zasadnutie držal po letných prázdninách. Túto zábavku im ale zakázal hlavný kapitán mestský. Chodili teda len po iných uliciach s jejich červenými plachtami. Mali aj shromaždenie a slyšali kázne židovských kazateľov. Po kázňach nasledovali zvyčajné oldomáše. Bol ale ten štvrtok viacej čierny ako červený, pre nejedného robotníka, čo si pri tej komédii vrecko vyprázdnil. Všeobecný veľký štrajk odbavovali židovski vodcovia socialdemokratov len v mesiačku.

Čudné manipulácie.

Svedomitý obchodník ťažko porozumie tej manipulácii, akú odporúča «Slovenský Týždenník» v 40. čísle nasledovne: «treba nám základné istiny našich peňažných ústavov značne zvyšovať». Zvyšovanie základnej istiny pri verejnom peňažnom ústave vážny obchodník považuje za vec, ktorá v obchodnom ohľade nenie v poriadku a vyzerá ako vábenie ľudu ku ďalším poplatkom na značené účastiny, alebo na vypustenie nových účastín. Z nových účastín dajú sa dividendy platiť a dajú sa platiť aj z nových doplatkov, ale len na čas. To je pekne, že zvolenská banka 200.000-korunový kapitál ide zvýšiť na 500.000 korún. Jestli jej ale ťažko padne dividendy platiť od 200.000 korún, ako že ich bude platiť od 500.000 korún? Nevyzerá to teda ako rozumná hospodárska politika. Dia mienky obchodníkov: ktorý peňažný ústav veľa zvyšuje základnú istinu, obyčajne zkrachuje.

Teda pozor!

Z CUDZOZEMSKA.

Francúzsko.

Najnebezpečnejší socialdemokratický vodca vo Francúzsku bol *Hervé*. Posledne búril po celej krajine proti vojsku a nie bez výsledku. Francúzska vláda nahliadla nebezpečné následky socialdemokratickej protivojenskej agitácie a minulé dni zatkla nielen *Hervého*, lež strojí sa prisne pokračovať proti všetkým agitátorom.

Marokko.

Marokkánske vzbury trvajú naporad, Francúzsko a Španielsko nenie sú vstave utíšiť domorodé kmeny, bo sa im potajomky dováža zbroj z európejských fabrik. Hrízu tejto vzbury predstavuje nám aj vyobrazenie terajšieho čísla.

BESEDNICA.

Dieťa.

Štefan Peres išiel zo Szentdomokosu do Borszéku s napakovaným vozom. Bol to taký mädokyšový, okrúhlejší strechy sikulský voz, jako že aj Štefan Peres bol mädokyšový Sikul.

Bol nežný jarný čas. Zo sikulských vrchov ešte sa neztopil snáh, len na južnejších stranách začaly pomaly tiecť divé vody. Kým Štefan Peres príde na nagyenyedskú cestu, už pažiť sa rozzelení a stromy pokryjú biele kvety.

Štefan Peres sa lúčil so svojou polovičkou, hovoriac k nej:

— Nech ťa Boh požehná, Terezka duša moja. Daj pozor na naše drahé malé dieťa.

Drahé malé dieťa Janko zachytil sa o lvču na voze a tak žalostne bedákal, že srdce Peresovo div sa od žiaľu nepuklo.

— Pakuješ sa odtiaľto! — riekol Peres dieťaťu zatvrdlým srdcom. — Zostaneš tu doma pri matkynej sukni! Rozumel si?

Ale tvrdé slovo neosožilo.

— Aj ja idem, drahý otče. Vezmite aj mňa, — prosil chlapec.

— Dobre, teda pôjdeš aj ty!

Štefanovi Peres napadla utešená myšlienka. Pomaly sa smial v sebe, keď vymyslel a povzbudzoval svojho synka:

— Aj ty pôjdeš! Čakaj len!

Chytrý doniesol slamu z holohumnice a opatrne podstlal na zem pod voz. Potom veľmi opatrne posadil tam svojho syna do prostriedku slamy, aby kolesá naň nezašly a na dušu mu naložil:

— Pozoruj, nepohň sa! Nedotkni sa voza. Aj ty sa povlečieš.

Malé dieťa Janko so skvejúcima sa očima hľadel, že ako a čo zvädza jeho otec okolo neho. Tlieskal s rukami v tej radosti, že aj on pôjde s otcom do veľkej uhorskej krajiny. Nebol by sa hnul ani za polovic sveta, tak sedel tam pod širákom meravo, v úplnom čakaní jako nejaká malá socha.

Štefan Peres vysadnul na voz a s manželkou zameniť ešte jeden horúci, ľúbostný pohľad, povedal svojmu synovi pod vozom sediacemu:

— Dobre sedíš?

— Áno! — odpovedal chlapec.

— Nepohneš sa?

— Nie!

— Vtedy môžeme ísť v mene Božom.

A Štefan Peres vyhnal z brány.

Malý chlapec Ján ale naozaj sa díval, že prečo on zostal aj naďalej na prostred dvora na slame. Tak hľadel za ďalej hrčiacim vozom, že pod prvým vplyvom prekvapenia zapomenul ešte aj na plač. Ale keď bezpochyby zjavné bolo pred ním položenie, že veru on nie do veľkého Uhorska, ale tam čupí na prázdnom mieste voza, tak začal revať, že na dvore nachodiace sa kury bojzlive sa rozutekaly.

Štefan Peres už chodil v tretej ulici, ale prez zahradu doznal k nemu synov plač. Jakýsi blúdny jarný vetrik hnal ho ku nemu a či bolo čosi v dýchaní vetríka, alebo v plači jeho syna, ale srdce mu stislo a taký žiaľ cítil, jako nikdy predtým.

Štefan Peres mnoho razy učinil už túto cestu. Trištvrte roka ztrávil v túlaní. Od Borszéka dolu po Temes a hore po Máramaros pochodil Sedmohradsko a polovicu uhorskej krajiny, predávajúc borszéksku vodu. Medzi cestou vrátil sa nazpät do Borszéku pre novšiu zásielku, lebo sa zavše stalo, že už v polovici cesty predal fľašky cilinderky, keď aj po časoch takáto príležitosť vždy zriedkavejšia bola, lebo veľká bola konkurencia a vozy s mädokyšom sfa mravce pokryly cesty a dediny popri ceste ležiace. Ale Štefan Peres aj keď sa navrátil ešte do Borszéku, nikdy nevyhnul do svojej dediny, lebo na to už nemal času. Musel sa ponáhľať, lebo od Borszéku po Szegedín a odtiaľ hore až po Verhovinu je dlhá cesta.

Štefan Peres po toľkých rokoch poprvé učinil s ťažkým srdcom cestu po Maroši. Už vyšiel po nagyenyedskú cestu, už chodil kdesi okolo Alvincza, a jeho srdce vždy väčšmi a väčšmi ho bolelo. Popri ceste byvsie lúky už všetky sa rozzelenaly, aj na stranách vrchov začaly sa vetviť háje a okolo cesty stojace slivone skoro sa polámaly pod farchou bielych kvetov.

Bolo jaro, vísokajúce omamujúce jaro a Štefan Peres vo štipkaní na koľajniciach zrnko hľadajúcich vrabcov,

strnádok, vo hvízdani na vetvách stromov kolisajúcich sa drozdov, v tichom povievaní vetrika vždy a vždy len plačúci hlas svojho syna slyšal. Ten trpký plač na slame a jednostajne videl křčovitú mykanie úst malého dieťaťa a zatmenie sa lesklých očí dôverujúceho dieťaťa. Nikdy takúto bláznivú vec!

Štefana Peres zvlášte to znepokojovalo, že oklamal svojho syna. Jako nejaká molestujúca obžaloba sprevádzal ho ten bláznivý nápad, že dieťa tam posadil pod voz a s tým ho povzbudzoval, že aj ono pocestuje. Včil ale, jako jednostajne sa oddaloval od sladkej krve svojej, od toho nepovedomého, malého dieťaťa, jednostajne ukrutnejšie a špatnejšie sa mu predstavovalo to oklamanie nábožného, nič nehovoriaceho dieťaťa.

A srdce jeho ustavične viselo mu na synovi. Začaly ho trápiť poverčivé city, asnáď Pán Boh pre nemilosrdný jeho žart odplatí mu s ukrutným žartom a čosi zlého sa stane jeho nevinnému dieťaťu. Tam dolu v mlynskom jarku zvykli sa deti hrať na pltníkov. Na z jedlových haluzí spletených plčkach na tri-štyri metre zvyšky padajúcej vode zvykli skákať. Malé dieťa Janko práve v tento rok natoľko dozrelo, aby aj on bral účasť v hre. Svätý Pane Bože, jak ho zastihne nejaké nešťastie!

A iné, týmto podobné obávania trápily Štefana Peres. Oh, len aby skoro popredal svoje fľašky! Aby sa mohol navrátiť ešte pred letom, ale by vyhnul Szentdomokosu, ale by pritísnul ku srdcu, ale by objal ku duši to dieťa.

Ale borszékska voda tohoto roku nijako sa nechcela tak miňať, jako inokedy. Sotva že kúpili jednu-dve fľašky. Snáď bola príčina toho aj smutná tvár Peresova. Veď kto by sa aj vyprával vďačne s takýmto človekom smutnej tváre? Veru predtým, keď s veselým slovom, škádlivým žartom pozdravoval domáce slečny, kukajúce prez okná zakryté so zelenými šalukátrami, alebo na dvore sličky krmiace domáce panie, naozaj kupovali od neho mädokýš. Takúto kúpu okorenila jedna a jedna sikulská poviedka, huncútska sikulská anekdota a veru najpopulárnejší Sikul s mädokýšom na marošskej ceste bol Štefan Peres.

Na stromoch popri ceste slivky už modrely a dni sa rozohnily a Štefan Peres ešte ani tretinu zásoby nepredal. Už bol ďaleko na kraji sedmohradských vrchov, na vidieku Radna a jeho srdce bolo jednostajne ťažšie, jednostajne trúchlivejšie. Chudák už bol od domu veľmi ďaleko a pri kostole s dvoma vežami vošiel sa modliť ku radnajskej Panne.

Dolu pod Radnou potom prešiel s vozom prez most ponad rieku Maroš. Praštiac cúval sa voz po drevenom moste, ešte bola na ňom veľká farcha. Inokedy jako veselo, ľahko prebehnul po ňom. Vzdychajúc, myslel na túto ľahkosť.

Na jednom mieste bola vytrhnutá drevená mostovnica. Vyskočila z nej jedna doska a do tejto zaseklo koleso. Na kolese pukla sa hlava, ktoré neskôr veľmi prasknúc vyskočilo zo svojej osi. Celý voz sa prevalil

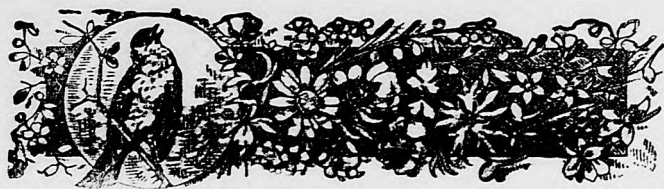
na bok. Šaragľa a kobárová pokrýva sa odtrhla a mnoho fľaš s mädokýšom vypadlo na most a potom sa skotúlaly zrovna do rieky Maroš.

Štefan Peres zadivene hľadel za svojimi fľašami. Vlny rieky pohltily borszéksku vodu, jeho majetok, ktorý by nebol vedel ani do pozdnej jasene predat a teraz tu stál bez všetkého, holý ako prst.

Teraz už viac nenie jarmok, koniec je ďalšej ceste, musí sa navrátiť domov. Pri tejto myšlienke jakési veľké teplo sa rozlialo po jeho srdci. Oh, domov, domov musí ísť! Ku jeho synovi, ku dieťaťu Jankovi! A razom prišla mu na rozum radnanská Panna. Ozaj, či by boly spadly jeho fľašky do rieky Maroš, keď by radnanská Panna nebola vyslyšala tú jeho modlitbu, aby čím skorej prišiel domov.

A Štefan Peres s vďakou pozrel hore na radnanský kostol a potom obrátiac svoj voz a koleso znovu nastreiac na os, s ľahkým srdcom pohnul prázdny svoj voz nazpät do sikulskej krajiny.

Jožina.

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ od niekoľko dní zdržuje sa v celkovej utiahlosti v Schönbrunne na radu lekárov, následkom prechladnutia neopúšťa svoju pracovnú izbu. Pritom ale štátne záležitosti jeho veličenstvo riadne odobavuje a prijíma aj štátnikov vo výsluch.

Jubilárna slávnosť narodenia svätej Alžbety uhorskej odobavovať sa bude budúceho mesiaca vo veľkých rozmeroch v Prešporke. Na slávnosti prítomný má byť udajne aj jeho veličenstvo kráľ.

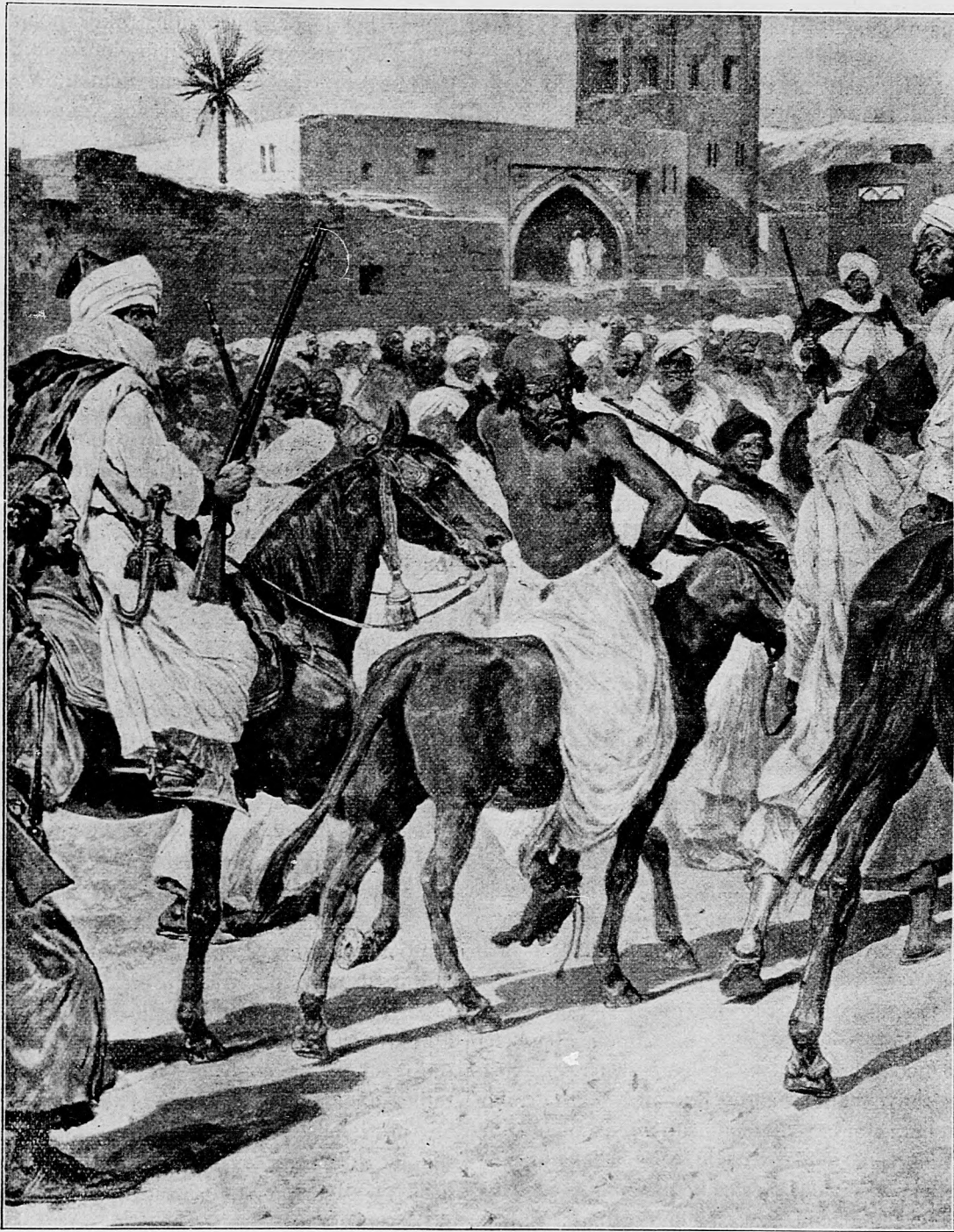
Bez lekára. V dedine Szentornya (stol. békešská) neďaleko mesta Orosháza udalo sa smutné nešťastie. Roľník Pavel Kiss so svojimi synmi vyšiel na taňu, po čom jeho žena doma piekla chlieb. Keď sa vrátili z tane, chlieb už bol upečený a manželka Kissa čoskoro jedla z čerstvého chleba; oni ale jedli zo starého. Okolo polnoci žena ostala zle a na druhý deň zomrela. Ponevác v dedine nieť lekára, bežali do Hódmezővásárhelyu ku istému čizmárovi, ktorý i prišiel a bez ďalšieho rozmýšľania na nebohej konštatoval porážku srdca. A mu aj uverili. V pondelok dňa 30. septembra ale celá familia jedla z napečeného chleba, načo popoludní všetci zle ostali a sličky, psi, ktorým tiež dali z chleba, všetky zahynuly.

Katastrofa baníkov. V štáte Texas v Amerike nad jednou tamojšou baňou sossula sa zem a 1300 baníkov zasypala. Ochranné práce sú v celom prúde a je nádej, že väčšiu čiastku baníkov podarí sa oratovať.

Postúpenie arcikniežaťa Jozefa. Jeho veličenstvo kráľ vymenoval arciknieža Jozefa za veliteľa honvédskej brigády. Arciknieža bol dosiaľ plukovníkom prvého honvédskeho husárskeho pluku.

Praktická základina. Na večnú pamiatku valného

Proti haličským pristahovalcom. Hlavnomestský výborník Štefan Hojdok nedávno podal interpelláciu, aby hlavné mesto porobilo kroky, aby pristahovanie sa židov z Haliče bolo prekazené. Odpoveď na interpelláciu rada hlavného mesta v zasadnutí minulého týždňa po-

Z marokkskej vojny.

shromaždenia katolíkov Uhorska a v tom svätom presvedčení, že toto krajinské osvedčenie katolíckeho povedomia ku pozdvihnutiu slávy Božej a ku povýšeniu dušného spasenia veriacich poslúži, Jozef Pál, farár v Lapáncl, venoval 500 korún tým cieľom, aby úroky tohoto kapitálu obrátené boli na trovy valných shromaždení katolíckych.

jednávala a konštatovala, že ministerské nariadenie o pristahovaní a príslušnosti v celej krajine je do života uvedené, len v Budapešti a vo Fiume nie. Hlavné mesto preto len tolko môže urobiť, že upraví prípis na vládu a poprosí ju, aby toto nariadenie uviedla do života aj v Budapešti. Je to tým potrebnejšie, bo dnes zajtrá bude v Budapešti viacej židov, ako kresťanov.

Chýry zo Spiša. Osvietený pán biskup jeho exelencia dr. Alexander Páravy dňa 1. októbra zanechal svoj letný kaštieľ v Šavniku a už celkom prešiel do kapituly. — Michal Sztanko, kaplán, preložený je z Kluknavy do Šavnika. — V obci Szepestapolca (predtým Teplicz) pri meste Poprade jednohlasne vyvolili za notára istého Majunkého. — V Pustovci pri Taporci znovu bol oheň, a síce dva razy jedno za druhým. Dňa 28. septembra večer zhorely celkom na prach štyri želiarske domy a dňa 29. septembra na poľudnie znovu štyri želiarske domy s veľkou stodolou, v ktorej osem želiarov malo svoje zbožie a potravu, aj mnohé zemiaky sa tým úbohým ľuďom upiekly. Oheň povstal z podpalovania, podpalača už zatkli. Tí poľutovania hodní želiari veľmi veľkú škodu utrpeli. Mali by sme sa nad nimi smilovať a im k pomoci prispieť. Pustovec je vlastnosťou mesta Podolínea a ku toporskej farnosti patrí. Milodary sa môžu poslať na adresu: «Katolícky Farský Úrad» v Toporci (Spiš). — Z Levoče sa za posledných desať rokov 946 osôb vystaňovalo. — V obci Kurimjan jedna cigánka medzi bitkou a zvadou svojmu mužovi nôž do srdca vrazila. Nešťastník zaraz umrel. — V Kropachoch sa fabričný robotník Jozef Végschneider zastrelil. S tým si veru nič nepolahčil, len do nekonečne väčšej biedy, to jest do večného zatratenia sa vrhnul. — V Spišskej Belej dňa 28. septembra jeden besný pes pohrýzol dvoje deti: Michala Hudacseka a Martu Fejes, obidvoje deti má po šesť rokov. Odviezli ich do Budapešti do Pasteurovho ústavu. — V obci Svábócz dňa 22. septembra skoro ráno 3 domy, 2 stajne a 2 veľké so zbožím naplnené stodoly zhorely. Len jedna polovica škody sa navráti skrze assekuráciu. — V Kubachoch bol dňa 25. septembra lesný oheň, zhorelo dreva v cene asi 6000 korún. Ľudia milí, pozor na oheň, zvlášte teraz, keď ste stodoly vaše s úrodami naplnili! — V Šmeksi bolo do 24. septembra 4332 hostí. — Rozpočet (preliminár) našej stolice na rok 1908. je nasledujúci: príjmov má byť 295.749 korún 86 halierov, výdavkov tiež asi toľko.

Anarchisti na uhorskej hranici. Z Belehradu oznamujú: Dôstojník pančovskej pohraničnej polície Hubay s pomocou belehradského detektíva Petroviča chytil nebezpečných anarchistov Kazimira Bernáckeho a jeho manželku, ktorých polícia už dávnejšie hľadá a ktorých zo Sofie počas pobytu ruského veľkokniežata Vladimíra polícia vykázala. Bernáckovci mali v Sofii aj súdruhov, s ktorými chceli útok spáchať na veľkokniežata Vladimíra.

Jedon million defraudovali. Bankári Fischer a Riesz z peňazí na ich opateru sverených asi jedon million korún zpreneverili a ušli z Budapešti. Už sa hlásilo na hlavnom kapitanáte 64 ľudí, ktorí boli oškodení. Z týchto peňazí asi tristotisíc korún Fischer a Riesz so sebou vzali, ostatné ale za päť rokov doma stovili. Menovaní peňazomenci bez stopy zmizli a pravdepodobne sú už v Amerike. — Bankári Fischer a Riesz, rozumie sa sú židia.

Dr. Štefan Bangha umrel nenadále náhlou smrťou v pondelok večer dňa 30. septembra v miestnosťach katolíckeho kruhu v Nitre. Zosnulý bol nielen ako pravotár pochvalne známy, lež vynikal aj ako horlivý katolík v spoločenskom živote. Bol od dávna pravotárom slávnej kapitule nitrianskej, katolícky kruh nitriansky založený bol jeho namáhaním. Ak mnoho si dal záležať na katolíckej výchove svojich dietok, to dokázal tým, že jedinký syn jeho spasonosne účinkuje v ráde Jezuitov a jedinká dcéra jeho život svoj venovala vychovávaníu mládeže ako mníška. Odpočinutie večné daj mu Pane!

Zdraželo mlieko. V Budapešti obrovský ruch vzbudilo, že kupci s mliekom povýšili cenu mlieka pri jednom litre o päť halierov, tak že liter mlieka stojí teraz 30 halierov. Povýšenie ceny mliekokupei odôvodňujú s tým, že aj dodávatelia mlieka povýšili cenu mlieka. Krajinský uhorský gazdovský spolok ale z viac miest krajiny dostal zprávu, že toto tvrdenie hlavnomestských kupcov s mliekom nezodpovedá pravde, iba to sa stalo, že niekoľkým gazdom sami kupci ponúkli o 2—3 haliere viac za liter mlieka. Menovaný spolok súrne vyzval všetkých do Budapešti mlieko lifrujúcich gazdov, aby oznámili, že ako im platili kupci za mlieko do 30. septembra a ako im platia počnúc od 1. októbra, keďže cena mlieka bola povýšená a že ohľadom dodávania mlieka jaké smluvy uzavreli s kupcami. Vyzvanie krajinského uhorského gazdovského spolku má dvojaký cieľ. Spolok v prvom rade dokázať chce, že kupci darmo obviňujú gazdov za povýšenie ceny mlieka. Jestli by sa v druhom rade dokázalo, že kupci bez všetkej príčiny povýšili cenu mlieka, dotýčený spolok urobí kroky, aby boli sriadené vrchnostenské mliečiarnie. Ohľadom tejto veci rada hlavného mesta už vyjednáva. Kto je ale tomu na príčine, že chudobný človek v hlavnom meste teraz ani vodou napoly preriedeného mlieka nemôže si kúpiť? Skoro všetci kupci s mliekom sú židia!

Mestská pekárňa. Hlavnomestská rada v poslednom zasadnutí svojom znovu odhlasovala pol milliona korún na stavbu mestskej pekárne. Pekári prirodzene neprijali vďačne chýr o tomto, nebudú totiž vedieť konkurrovať s hlavným mestom, ktoré dá za 20 halierov lepší chlieb, než oni za 30 halierov. Preto krajinská jednota uhorských pekárov podala prípis hlavnému mestu proti mestskej pekárni. Ale tento prípis neobsahuje ani jeden vážny argument, tak že ho rada odmietla. Žiadúčne by bolo, aby mestská pekárňa bola čím skôr postavená.

Passívna resistencia rakúskych železničiarov. Povereníci železničných zamestnancov v Rakúsku vydržovali predošlý týždeň poradu, na ktorej uzavreli, že na čiarach severo-západnej a štátnej železnice naskutku započnú passívnu resistenciu. Hneď na to už sa aj započala passívna resistencia železničiarov. Asi 800 robotníkov štátnej železničnej dielne sa síce ustanovilo do dielne, ale nikto nepracoval. Nateraz asi sedemtisíc železničných zamestnancov berie účasť v boji o povýšenie mzdy.

Zavraždil svojho brata. Na pustatine Galambos pri Félegyházi, roľník Peter J. Molnár zavraždil svojho brata Alexandra J. Molnára, ktorý býval v susedstve. Bratia už od dávna boli pohnevaní pre jakúsi pravotu. Nedávno sa stalo, že kačice a kurence jedného zablúdili do dvora druhého. Nastala zvada. Peter J. Molnár vo veľkom hneve preklal vreckovým nožikom svojho staršieho brata. Vraha odvedli do väzenia keckemétskeho fiškalátu, zkadiaľ ho odvedú ku kráľovskému fiškalátu do Kalocse.

Odhalené veštice. Hlavnomestská polícia od istého času veľmi veľký pozor dáva na veštice, ktoré sa v Budapešti zo dňa na deň rozmnožujú a od ľahkoverných ľudí pod tou zámienukou, že im predpovedia budúcnosť, vyšudia väčšie-menšie summy. Po dlhšom pozorovaní polícia odhalila päť takýchto prorokýň. Najpovestnejšia je medzi nimi manželka Michala Litvayho, rodená Róza Ivanovič, ktorá býva v Starom Budine v Lajos-ulici. K tejto ženskej chodily výlučne len intelligentné ženské, ba aj mužskí sa našli, ktorí boli zvedaví na svoju budúcnosť. Litvaička dala si platiť za každú návštevu po 6 korún, ale potom aj robila za ne všelijaké hokus-pokusy. Mala totiž na byte jeden zvláštny stôl, na ktorom boli nakreslené ľudské ruky a čierne a biele kocky, na ktorých boli namaľované kostry. Iná veštica ale už niečo lacnejšie predpovedala tajomstvá, a túto tajní policajti práve vtedy prekvapili, keď jednej predavačke ovocín prezradzovala budúcnosť za niekoľko broskýň. Polícia aj proti ostatným šudierkam zaviedla pokračovanie. — Medzi odhalenými šudierkami nachodí sa najviacej židoviek.

Útok jedného blázna. Jedon choromyselný úradník, menom Arpád Ágoston, nožom napadol minulý týždeň svoju manželku. Nešťastnú ženu dvakrát pichol do chrbta a potom ju ešte palicou ubil. Arpád Ágoston bol pri jednej banke úradníkom, ale ho pred dvoma rokami prepustili, následkom čoho sa stal zádumčivým. Prenasledoval svoju ženu, lebo vraj ona je zlý duch, ktorý ho chce otráviť. Keď svoj krvavý skutok vykonal, dvere bytu zavrel a o 1 hodinu neskôr dobrovoľne sa hlásil na kapitanáte ôsmeho okresu. Medzitým nešťastná ženská prišla k sebe, na jej bedákanie susedia vylámali dvere bytu a nebezpečne ranenú ženskú zaviezli do Rochusovej nemocnice.

Luccheni. Ako z Paríža oznamujú, vrah našej kráľovny Alžbety, Luccheni, ktorý sa predtým v Genfe v žalári veľmi násilne choval, teraz je celkom spokojný a pilne sa učí. — Aby ho len za profesora nevymenovali, keď sa tak pilne učí.

Obkradol otca. Veľkoobchodník so sklom a porcelánom Ludvik Pruzsinszky oznámil policii hlavného mesta svojho syna pre krádež. Syn Pruzsinského, Ján Pruzsinszky, ukradol otcovi z wertheimky 8000 korún a potom ušiel. Krádež tak spáchal, že pri obede vykradol z otcovho vrečka kľúč od wertheimky, vyšiel do sklepu a otvoril kassu. Ján Pruzsinszky je 24-ročný. Bol kadétom, ale tam sa mu neľúbilo. Chcel sa ďalej učiť, ale

ani toto mu nechutilo. Otec ho vzal do obchodu, ale aj tu robil otcovi mnoho nepríjemnosti. Viackrát spomínal, že v Uhorsku nenie možno vyžiť a pravdepodobne ušiel do Ameriky.

Zahlušený podpaľač. V obci Nagy-Pestyen (stol. hunyadská) zabilo obyvateľstvo istého Petruva Pretygana. V obci totižto udávalo sa v posledných časoch mnoho ohňov, čo podpaľačstvu pripisovali a viac obyvateľov číhalo na podpaľača. Pretygana v tom okamihu prekvapili, keď slamené stohy sirkou chcel podpáliť.

HOSPODÁRSTVO.

Bráňme sa proti veľkej drahote.

Nenie tomu dávno, čo sa len veľkomestskí ľudia žalovali a ešte sa aj teraz žalujú, že celý ich výrobok nestačí na jejich potreby, lebo že všetko zdraželo. Včul už aj v malých mestečkách, ba aj na dedinách hrozí ľudu drahota. Každý sa ponosuje, že je ťažko žiť na svete. Najmä cena potravných článkov sa zdvíha zo dňa na deň. Oproti tomuto ale výrobok chudobného človeka neporastá v takej miere, ako by to bolo potrebné v dobe všeobecnej drahoty.

Žalôb a bedákania je plná krajina a pomoci niet. Každý len od vlády čaká pomoc, kdežto nenie možno, aby vláda vstave bola millionom dať chleba a pohodlia. Keby to štát aj urobil mohol, to by sme len hrozné dane na seba uvalili a potom by nikto nechcel pracovať. Nečakajme teda pomoc od štátu, lež pomáhajme si sami, bo sa to teraz o našu kožu jedná.

Ťažko je troviteľovi, lež ani s dorábateľom potravných článkov nestojí to chýrne. Aj jejich remeslo spojené je s veľkými útrovami. Mäsiar, mlynár, pekáč, krémár platia hrozne veľké dane. Doktorí dorábateľia odpoli zdarma musia odpredať svoje plodiny a obecnosť predsa musí zane draho platiť. Prečo? Lebo kým ten článok do našej kuchyne príde, za ten čas aj cez päť rokov ruk prejde a každá ruka chce zarobiť voľačo. Na príklad liter mlieka dováža dedinčan po 10—12 halierov do mesta. Odkúpi ho Šmulo, zaraz príleje doň vody a odpredá celú zásobu Mojžišovi po 16—18 halierov. Aj tento ho ešte preriedi vodou a da ho potom ďalej po 20—22 halierov. Zkadiaľ príde mlieko na stôl troviteľa, je v ňom polovica vody, kdežto platil za liter 24 halierov. Porátajme teraz:

Gazda dostal za liter mlieka 10 halierov.

Troviteľ platil za liter mlieka 24 halierov.

Prostredník, ktorý si dal aj vodu za mlieko zaplatiť, vyhral na jednom litre 20 halierov. Každý teda nahliadne, že je te ozaj výborný obchod.

Takto počne prostredník svoj špinavý kšeft včas ráno s mliekom a prevádza ho do noci s najpotrebnejšími potravnými článkami s fortielom, s falošnosťou a s klamom.

V terajšom čase najdrahšie je mäso, tak že chudobný človek len na výročité sviatky si dovoľí pol funtíka z tejto lahôdky. Mäsiari vyhovárajú sa na mestá a mestá zase vládu obviňujú. Obetou zderstva je zase len ten, čo mäso jedáva. Mäsiari by sa mali starať o to, oby obecenstvo dobré a lacné mäso dostalo, lež títo pánkovia už tak zdvihli cenu mäsa, že ju nemožno viac dvíhať. Tu by len to pomohlo, keby obce samé si zariadily jatky. Držaly by si svojho mäsiara a samé by objednávaly hovädá na sekanie. Že je mäso také drahé, hlavnou príčinou toho je, že pri odpredaji živej lichvy celý krídel prostredníkov zarába. Boh vie, cez kolké ruky prejde vól, krava, alebo ošípaná, kým sa dostane na bitúnok. Drahotu lichvy aj vývoz lichvy do cudzozemska a rozličné choroby zapričiňujú.

Všeobecnú drahotu všetci cítíme. Zakiaľ teda trovitelia a dorábatelia nesorganizujú sa, zakiaľ nezanikne prostrednícky obchod, zatiaľ neprestane drahota.

Dorábatelia len kroz zceňujúce spolky budú môcť dôrobky svoje za takú cenu predávať, že z toho pochodiaci ošoh dostatočný bude k ich poriadnej výžive. Dôrobky tieto ale trovitelia zase len kroz potravné spolky budú vstave si zaopatřit. A tak sme poznove dokázali tú pravdu, ktorú od rokov hlásame: *Pevnosťou pospolitého ľudu sú kresťanské potravné spolky*. Príde čas, keď aj u nás budú spolkové mlyny, pekárne, jatky, sýpky, sklady, ba aj kuchyne. Áno, spoločné kuchyne, ako to majú v meste Nagybecskerek. Brániť sa musíme proti drahote, čo len so spojenou silou docielime. Keď nie ináč, zakladať budeme spoločné kuchyne, kde jedna kuchárka na jednom sporáku navarí pre viac rodín potrebného pokrmu. *Gazda.*

DOPISY.

Galgócz.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

Nemôžem sa ďalej zdržať a musím na vedomie dať kresťanskému svetu, že sme sa v celom frajšťackom okolí veľmi nad tým pohoršili, že kalvínsky pastor Dezider Balthazar to opovážil sa navrhnúť v kalvínskom shromaždení, aby katolíkom cirkevné majetky boli odobrané. Je to neslýchaná opovážlivosť od tohoto kalvínskeho pa-

stora. Najsmutnejšie pri tom je ale, že to kalvínske shromaždenie tento návrh prijalo. Ja s mojim jednoduchým rozumom myslím sebe ale takto: či sú tie cirkevné majetky katolíkov toľko, ako Čákyho slama? Smie si z nich bárs aký tulák toľko odtrhnúť, ako sa mu to ľúbi? Nie tak bratia moji! Vie to po celom svete každé kresťanské dieťa, že kto sa cudzieho dotkne, ten pácha krádež. Toto len zaslepení socialdemokrati neveria. Ten kalvínsky pastor, čo chce katolíkom cirkevné majetky odobrať, musí teda tiež ku tým červeným socialdemokratom patriť. Ďaleko sme už prišli! Kalvínsky pastor, čo má dľa svojho povolania ohlasovať kresťanské učenie, povzbudzuje ľudí, aby páchali krádež. Ja som ostatne nikdy veľa nedržal o kresťanstve kalvínov. Čo ale povedať na to, keď aj v národnárskych novinách neprestajne o tom píšú, aby biskupom, kňazom a všetkým pánom majetky pobrali. Či aj kroz toto nevydávajú o sebe to smutné svedectvo, že aj oni sú socialdemokrati? Ako sa potom také noviny opovážia katolíckymi nazývať, ktoré ženú vodu na mlyn socialdemokratov. Toto ja mojim doma pečeným rozumom niako nechápem. Katolíkom má brániť biskupov, kňazov, nie ich ale verejne tupiť a znevažovať a k tomu ešte o jejich majetky ich olúpiť. Cirkevné majetky katolíkov sú spravodlivá a pravá vlastnosť katolíckej cirkve. Od koho že pochádzajú tieto majetky? Svätý Štefan, prvý apoštolský kráľ Uhorska, jeho zákonní nástupcovia a mnohí katolícki magnáti dali ich katolíckej cirkvi. Nedali oni tieto majetky ani kalvínom, ani luteránom, ani socialdemokratom, lež dali ich katolíkom. Keby bolo dovolené katolíkom ozbíjať o jejich majetky, to by potom nastala v krajine všeobecná trma-vrma. Odobralo by sa tým istým právom, alebo neprávom tiež aj kalvínom a luteránom všetko čo majú. Takejto všeobecnej vzbure v krajine ale nemôže si žiadať človek zdravého rozumu.

Treba mi ale ešte jedno povedať. Každý človek vie u nás, že vodcovia socialdemokratov, ktorí katolíkov o jejich cirkevné majetky chcú olúpiť, sú sami židáci. Nech si preto dobrí pozor dávajú tí židovskí vodcovia socialdemokratov, nech kresťanský ľud nehuckajú, aby napokon židovstvo neprišlo o jeho majetky. Do cirkevných majetkov katolíkov nemajú sa čo zapierať ani kalvíni, ani luteráni, no a najmenej socialdemokrati. My katolíci sme dosť pevní a obránime si vždy naše cirkevné majetky. Toto je svätá povinnosť každého veriaceho katolíka. *Katolícky verný ľudák.*

***

Z Nitrasulán.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom oblúbenom «Kresťane».

V mesiaci septembri bol u nás pokladnicu obce skúmať pán hlavný slúžny Tóth z Veľkých Topolčian. Mne sa jeho reč nepáčila; on medzi iným povedal, že je on tak smelý, že sa ani pekla nebojí a že katolícky kňazi vodu hlásajú a víno pijú. Pane Tóth, tymito slo-

vami ste neodzudziili nás od našich duchovných; to mi ale môžete veriť, že vážnosť vašej osoby štrbinu dostala. Naši duchovní na vás nešinfujú pre váš stav a vy nešetrite ani stav duchovný? Kto tie slová len počul, každý boi pohoršený a na vás nazlobený. Teda pozor na ústa.

Sulančan.

***

Z Čermán.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Kresfane».

Podivná to vec, že jakonáhle sa uverejní v «Kresfane» dajaký dopis z nášeho okolia, ľudia hneď vo mne hľadajú pôvodcu, jako by iní na tomto okolí nemohli, alebo nechceli dopisovať. Mňa to mrzí, lebo dobre viem, že je tu veľa odo mňa o mnoho vtipnejších ľudí, ktorí aj dopisujú do «Kresfana». Ja ani tolko času a ani tolko myšlienok nemám, že by všetky dopisy z nášho okolia v «Kresfane» uverejnené odo mňa mohli pochádzať. Tedy prosím ctených čitateľov «Kresfana», aby ma nepovažovali za tak nadaného a aby mi neprivlastňovali otázne dopisy, pretože ja nechcem byť podobný tomu moriakovi, ktorý si strkal perie páva medzi svoje, aby ostatní vtáci mysleli, že je to pekné perie jaho.

S úprimnou úctou

Dr. J. V. Janda,
dekan a farár čermanský.

Záhuba nášeho ľudu.

(Dokončenie.)

Predošle sme dokázali, ak veľká záhuba nášeho ľudu je úžera. Táto prejavuje sa v rozličnej podobe a nenie toho obchodného článku, alebo tovaru, ktorý by nesvedomiti ľudia ku škode obecenstva a ku svojmu osohu vykoristiť nevedeli.

Pri tejto príležitosti to ani neideme spomínať, ak hroznú úžeru prevádzajú teraz najmä židovskí kupci a priekupci s potravnými článkami. Úžeru páchajú pri múke, pri chlebe, pri zemiakoch, ba ešte aj pri mlieku. Sú to najpotrebnejšie potravné články a s tými sa prevádza tá najohavnejšia úžera. Nenie to teda opravdová záhuba nášeho ľudu? My ale pri tejto príležitosti na iné druhy úžery obraciame pozornosť našich ctených čitateľov.

Ľudia všeličo potrebujú v bárs ak skromnej a jednoduchej domácnosti; mnohí zase — ač práve rozličné veci nevyhnutelne nepotrebujú — predsa túžia za nimi a radi by si ich zaopa-

trili. Najväčšia chyba pri tom je, že ľudu tak ku potrebným, ako aj ku menej potrebným veciam peniaze chybujú. Nesvedomiti a za peniazmi lakomí kupci, obyčajne židia, aj v tomto vedia poriadok. Zaviedli obchod, odpredaj na splácanie v čiastkach. Také rátové kšefty sú ale tá najhnusnejšia úžera. Nadovšetko po žatve zaplavia takmer celú krajinu všeliakí agenti, pravda samí židáci a ponúkajú gazdom a gazdinám, robotníkom a robotníckam a každému, u koho istý groš ňuchajú, najrozličnejší tovar, pravda samý pofel, medzi sladkými rečičkami a vždy s tými slovami, že sa to nemusí hneď zaplatiť a že to ani nepocítia, keď za ponúkaný tovar každý týždeň len jednu korunu zložia. Ponúkajú takýto židovskí agenti obrazy, ktoré sa volajú «domové požehnanie», obrazy Panny Marie, Krista Pána, kríže k zaveseniu a k postaveniu, modlitebné knižky, jeruzalemské pátričky, slovom všeliaké náboženské predmety a mimo toho šijace stroje, hodiny s muzikou, zlaté prstene, retiazky a zaušnice čo zlata nikdy nevidely. Všetko toto a mnoho iného hotový je židovský agent poslať jestli sa objednávateľ zaviazal na to každý týždeň len jednu korunku platíť. Jestli na mnohé nahovárание ľudia, mnohokrát len aby sa dotieravého agenta striasli, objednali dajaké ponúkané veci, prefikany agent predloží im objednávajúci list tlačený a nejedon ho ani neprečíta, ani nerozumie a len na slepo podpíše. Až keď mu pošlú objednaný tovar, otvorí sa mu oči. Také «domové požehnanie», aké dostal, má hodnotu asi jednu korunu a rátajú zaň 15—20 korún; miesto dobrého šijaceho stroja v cene 60 korún, príde stará mašina, ktorá nemá hodnoty ani 20 korún. Podobne vyzerajú všetky objednané predmety. Neobozretný objednávateľ darmo sa ponosuje, keď vyjednané ráty platíť má pokoj. Ako ale jednu rátu zamešká na určený čas zaplatíť, už dostane napomenutie od fíškála a má útraty. Jesto mnoho takých objednávateľov, čo na všeliaké bezcenné haraburdy 60—70 ráť po jednej korune vyplatili, potom ale pre nejakú nehodu neboli vstave jednu alebo dve pripadajúce ráty na čas vyplatíť. Toto je tá príležitosť, na ktorú čakajú židovskí kupci ako mačka na myš. Objednávateľa žalujú, sudca ho dľa terajších zákonov musí odsúdiť a potom nasleduje eksekúcia a obyčajne aj licitácia. Vyplatené ráty,

čo by ich bárs koľko bolo, so šijacim strojom, s «domovým požehnaním» a s chýrnymi obrazami idu dolu vodou. Šťastlivým sa môže cítiť, keď mu ešte aj jeho háby a domové náradie neodpredajú. Mnohokrát ale stáva sa aj toto. Obchod a kšefty na ráty sú obyčajne tá najhnusnejšia úžera, je to skutočne záhuba nášho ľudu.

Najviac je ale k polutovaniu náš ľud, že takrečeno pri každom kroku jeho i tak ťažkého života stretá sa s úžerou. Predstavme si u nás malého hospodára. Čo by tomu bárs ako vyhýbal, predsa sa trať, že je utisnutý na fiškála. Židovských fiškálov je veľa po okolí a po mestách. Neideme to síce tvrdiť, že sú všetci fiškáli nesvedomití a zlí, to predsa musí každý uznať, že jestli úbohý sedliak dostane sa do rúk židovského fiškála na peniaze lakomého, lepšie by mu bolo bývalo, keby sa ani nebol narodil. Z jednej malej pravoty spraví lakomí židovskí fiškál dve tri pravoty ľahko. A keď by aj pravotu vyhral, má útrat toľko, že mu z prisúdených peňazí nič neostane, ba ešte nane aj doplatiť musí. Náš malý hospodár potrebuje dakedy prosbopis ku vrchnosti, židovský fiškál mu ho ochotne napíše, pýta ale za jeho prácu toľko, že hospodár aspoň tela musí predať, keď ho chce vyplatiť. Nesvedomití židovskí fiškáli veľmi sa rozumejú písaniu kontraktov a napíšu hospodárovi taký kontrakt, že z neho najmenej dve pravoty povstanú. Napísanie kontraktov ale koštuje obyčajne päť, desať, ba aj dvadsať zlatých. Či toto tiež nenie neslýchaná úžera a záhuba nášho ľudu?

Ako na celom poli verejného života, práve tak stretáme sa s úžerou i v poľnom hospodárstve. Na ktorých panstvách platená je najhoršie poľno-hospodárska čelad a poľné robotníctvo? Na tých panstvách, ktoré lebo kúpili, alebo do árendy vzali židia. Tu aj najviac sa šíri socialdemokracia medzi poľným robotníctvom. Tohoto príčinou je teda úžera, zase len aj v tomto ohľade najväčšia záhuba nášho ľudu.

Ku výstrahe a k poučeniu nášho ľudu napísali sme tieto riadky. Cieľom našim nenie ani zďaleka búriť ľud proti židovstvu, lež upozorniť všetkých, čo nehanebnú úžeru prevádzajú, aby sa zriekli tohoto ohavného remesla a nasledovali už raz mravy šľachetné a opravdu kresťanské.

Zo Strediska Kresťanských Spolkov.

Stredisko Kresťanských Spolkov v Budapešti namáhaním krajinského organizátora svojho *Franca Dávída* v najnovšom čase sriadilo nasledujúce kresťanské potravne spolky:

Dóczy (pila). Kresťanský potravný spolok. *Predseda:* Jozef Csellár. *Členovia správy:* Michal Zimmermann, Franc Wolf, Ján Palatinus. *Dozorný výbor:* Albert Csellár, Jozef Rekos.

Tihany. Kresťanský potravný spolok. *Titulárny predseda:* Otmár Perényi, farár. *Predseda:* Jozef Farkas. *Členovia správy:* Štefan Aradi, Ludvik Pető, Vincenc Németh. *Dozorný výbor:* Predseda: Otmár Perényi, farár. *Členovia:* Franc Kovács, Michal Luczi, Ján Teszely, Ján Padragi, Pavel Márfi, Gabriel Piros, Štefan Pálfi, Ludvik Cseh, Vincenc Farkas, Franc Farkas, Pavel Pető, Karol a Ján Horváth.

Lénártó a okolie. Kresťanský potravný spolok. *Predseda:* Eduard Abszolon, farár. *Členovia správy:* Štefan Nyemetz, katolícky duchovný, Jozef Valykó, hájnik, Michal sandala Kalgata, Jozef Károly. *Dozorný výbor:* Predseda: Karol Péky, okresný notár. *Členovia:* Karol Valcsak, okresný notár, Ján Lamancsek, Michal Kaesmár, Ján Czingely, Michal Harkala, Michal Gyurik, Ondrej Gmitter, Mikuláš Krenyingiszky, Ján Pibér, Georg Blanda, Michal Kaesmár ml., Fabian Bednár, Ján Banyo starší, Ondrej Masztyár, Ján Halgala.

V terajších časoch všeobecnej hroznej drahoty pospolitý ľud pomôcť si môže len zakladaním kresťanských potravných spolkov. Ktokoľvek teda ako nevyhnutelnú potrebnosť k dobrému ľudu v bárs ktorej obci zamýšľa založiť kresťanský potravný spolok, nech sa niekoľkými riadkami na poštovej karte obráti na krajinského organizátora kresťanských potravných spolkov *Franca Dávída v Budapešti*, IX. okres, Bakács-tér číslo 1., ktorý tým najobširnejším vysvetlením každému posluži ochotne a zdarma.

Rozmary a žarty.

Starostlivá manželka.

- Tá Janská sa so všetkým ponáhla.
- V akom ohľade?
- Cborý jej muž poslal ju pre lekára a ona idúcky vnišla ku kamenárovi, s ktorým sa jedná už o kríž na hrob jej manžela.

Dobrá výhovorka.

- Od čoho ti je nos taký červený? Pravda od veľa páleného?
- Veru nie, však som za celý rok iné nepožíval ako mlieko.
- To nenie možné.
- Ba áno, keď som bol nemlúvniatkom.

II. krajinská púť do Svätej Zeme. Dňa 25. novembra r, 1907. pohne sa II. krajinská púť do Jeruzalema. Smer cesty: Budapešť—Belgrád—Sophia—Konstantinopol—Smyrna—Beyrouth—Jaffa—Jeruzalem a naspät. Ceny súčastnenia: I. trieda 900 korún, II. trieda 700 korún, III. trieda 350 korún, v ktorej summe obsahuje sa úplné zaopatrenie cez 21 dní. Bez zaopatrenia železnica III. trieda a paluba na lodi 230 korún. Trvanie cesty 26 dní. Prihlásiť sa možno do 10. novembra, počom neskoršie prihlasy nemôžu sa do ohľadu vziať. Programmom ochotne poslúži duchovný vodca veľbný pán Ján Simontsics. farár (Cobolyfalva, Trencsénm.).

Odkazy redakcie.

P. Dopisovateľ. Sz. Do pondelku večera sme listu nedostali.

P. J. B. T. Ďakujeme. Od vás bude nám vzáctne bárs čo. Za to, čo pobočne v liste spomínate, nech vás nebolí hlava.

P. Zvedavý. Nagyszombat. Sotva sme odbavili históriu s Björnstjerne Björnsonom, zase prichodíte s Tolstojom. Pýtate sa kto vyprával Tolstojovi o Uhorsku? Zaiste jeho domový lekár, ktorý pochádza údajne zo Žiliny. Ako vidno, zle ho lieči.

Prešporčan. Píšete, že Pavel Blaho s Deziderom Bokányim a Hodžom len v izbe Dubského krémy držali ohlásené ľudové shromaždenie. Bolo to teda len zasadnutie a nie shromaždenie. Vyslanec do katolíckej autonómie Pavel Blaho a po jeho boku hlavný vodca židovsko-revolucionárnej socialdemokracie Dezider Bokányi! Aké vreco, taká záplata. Similis-simili-gajdoš.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 8. októbra.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica:* tiská K 21.60—23.30, stolnobelehradská K 21.10—23.10, peštianska K 21.90—23.10, bážska K 22.00—22.40. — *Raž:* prvotriedna K 19.20—19.55, druhotriedna K 19.00 do 19.15. — *Jačmeň:* prvotriedny K 15.60—15.80, druhotriedny K 15.40—15.60. — *Ovos:* prvotriedny K 16.15—16.25, druhotriedny K 15.76—16.05. — *Proso:* K —. — *Kukurica:* Kor, 13.40—13.60. — *Repica:* K 34.50—36.00.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	17.90	17.50	17.10	16.80	16.50	16.20	15.90

č.	7	7½	8
K	15.10	13.70	9.70

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6.70, hrubé K 6.70.

Ďatelinové semä: čistené K 140.00—146.00, lučerna čistená K 116.00—124.00 za 100 kilogr.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 4.20—4.30, žlté K 4.80—5.00 za 100 kilov.

Strova: Fazuľa veľká biela K 18.50—19.50, miešaná strakavá K 14.00—15.00. — **Hrach:** nelúpaný K —. —, lúpaný K —. —. — **Šošovica:** čistená K 50.00—75.00. — **Konopné semä:** K 26.00—27.50. — **Mak:** K 80.00—82.00. — **Rasca** (kmín): Kor. 85.00— —. Všetko po 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 45.00—46.00, srbské (100 kusové) K 34.00—00.00.

Lekvár: srbský K 39.50—40.00, slavonský K —. — do —. — za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 39.00, fiumánsky White-Star (***) K 32.50 za 100 kilogr.

*Poviete moje tľsté lica, lica—
a som malý chlapec predsa,
to len - ktorá duša by sa nasedala:
• Kathreinerova Kneipp-sladová
káva "Zimla"!*

Oprávdová je len v originálnych balíčkoch s menom **Kathreiner.**

Tá silná bôbková káva nemá sa piť bez nemiesania!

Kathreinerova Kneipp-sladová káva sa jedine dokázala za najlepší dôdavok, ktorý ľahko stravuje, posilňuje a zdravou činí krv.

Deti sa majú len na **Kathreinerovú** navykať.

Najlepšie budičky

Registrovaná známka „Adler-Roskopf Alarm“ k dostaniu len u mojej firmy.

Zárka 3 rokov na pisme.

S 1. zvonkom, oceľová kotva a zástavido K 3.80. — S osvetleným v noci číselníkom K 4.20. S 2. zvonkami, oceľová kotva a zástavido 4.40. — S osvetleným v noci číselníkom 4.80. Súbežné budič hodín 2.90. S osvetleným v noci číselníkom 3.30. Záruka 3 rokov na pisme. — S tovarom nespokojným vráti sa peňaze. Rozposielanie s poštovou dobierkou.

Prvá hodinová fabrika Brüx **Ján Konrád** cis. a kráľ. dvorný líferant v Brüxi č. 696. Žiadajte si moj hlavný cenník s 3000 vyobrazeniami franco a zdarma.

Veľmi pekná ozdoba!

Zaznačená vzorka. Zákonná ochrana.

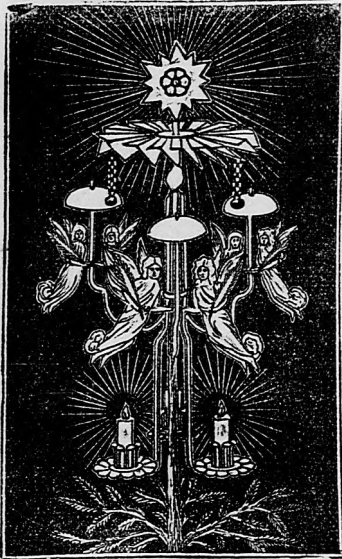
Najkrajšia ozdoba vianočného stromu

innou opravený

I. čísla blisklavy anjel zvonček k vianočnému stromu.

Celkom z kovov, 6 pozlátených anjelov, 30 cm. vysokých. Záruka za dokonale dobré pôsobenie.

Dá sa hneď upevniť na najmenšom a najväčšom vianočnom strome. Na stôl postavený dá sa upotrebiť ako stolový zvonček. Postavený na teplé kachle účinkuje aj bez plameňa sviečky. Teplota troch svieč pohne hýbajúce sa kolečka stroju a kroz ťiu opravené ocelové paličky udrú na tri zvončeky dajú príjemný strieborný zvonový hlas mladých i starých povzbudiac k vianočnej pobožnosti. Cena s obalením a úpravou za kus kor. 50.

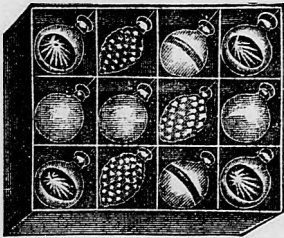
36 kusov kor. 57.50 50 kusov kor. 77.50

3 kusy kor. ...	4.25
4 " " " " " "	5.80
6 kusov " " " "	8.-
9 " " " " " "	12.-
12 " " " " " "	15.-
24 " " " " " "	29.-
36 " " " " " "	43.50
50 " " " " " "	50.-
100 " " " " " "	112.-

2. čísla ten istý anjel zvonček ku vianočnému stromu v najľahšom a najkrajšom niklovanom vystavení krútenými zvoničkami, s tromi krásne skvejucimi sa striebornými lamettkvetami, ktoré vo zapolení svieč zazračno krásne paprsky vylučujú. — Cena v balíku s úpravou upotrebenia za kus kor. 2.—

3 kusy kor. ...	5.50
4 " " " " " "	7.25
6 kusov " " " "	10.50
9 " " " " " "	15.50
12 " " " " " "	20.25
20 " " " " " "	39.50

36 kusov kor. 57.50 50 kusov kor. 77.50 100 kusov kor. 150.—

36 kusov kor. 57.50 50 kusov kor. 77.50

Najnovšia ozdoba vianočného stromu zo skla!

12 kusov vyberateľných dľa veľkosti a vystavenia predmetu K —40, —60, —70, —80, 1.—, 1.20, 1.50, 2.—, 6 kusov v zaobalení dľa veľkosti predmetov K —75, —90, 1.—, 1.20 Lametta (anjelské vlásy) zo striebra alebo zlata, obálky po K —10, —20 Orechový drôt 100 kusov K. —20, Sklenené guľkove retiazky 1 1/2 m. dlhé dľa veľkosti guľiek K —90, —95, 1.20, 1.40 Malé sviečky k vianočnému stromu, 24 kusov v kartone K —50, väčšie 15 kusov v kartone K —58. Svetničekov tucet K —50.

Vianočná odmena.

Každý ctený odberateľ. Który od 1 septembra do 30. novembra vliste objedná u mňa na raz tovaru v cene aspon do 40 korun ako vianočnú odmenu dostane ovo mna zdarma 4343 čísla alarmbudič hodiny s ožiarenými vnoci čísličkami.

Vymienka je dovolená peňaze sa tiež navracaju riziko je teda vytvorené.

Tovar sa rozposiela s poštovou dobiereku alebo pri predbežnom doposlani peňazi. Objednat najlepšie je na postovej ponkázke, alebo v liste s poštovou dobiereku. Pri objednaní v liste treba označiť či sa žiada zasielka s postovou dobiereku alebo či sú peňaze uždodoslané s postovou poukazolou V zajme každého objednavateľa leži, objednanie previesť, do 15 decembri požtořý úrad pre veľky obchod nenie v stave zasielky vždy na čase vybavit.

Objednavky za včasu treba poslat.

Na prvo fabriku hodin Ján Konrád čis. a kr. dvorný liferant Brůx 1999 (Čechy).

Prosime žiadať si náš hladný cennik s viacej než 3000 vyobrazemiami, ktorý každemu ocholne zdarma pošleme.

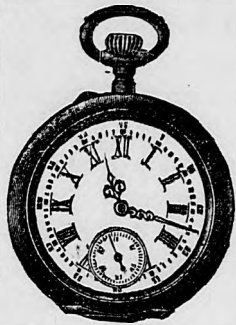

Ziadajte si cennik

Zdarma a bezplatne zašlem mój, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cennik, ktorý viac než 3000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov. — Svajcarsko pôvodny systém Roskopf patent K 5, Registrované «orel» Roskopf nikol remontoar K 7.

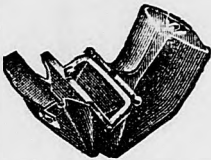
I. hodinová fabrika cis a k. dvorný doposielabel

Hans Konrád Brůx No. 400 (Cesko.)

5 korun

pôvodné švajcarské Roskopf stroju, privilegované anker remontoir-hodinky s masivnou zaclonou struny. Svajcarske anker dielo s olovemon ochrannou znamkou v niklovej obaiko so šarnir prikrivkou (odinky idu 86, nie 12 hodin) s peknými pozlátenými ručičkami najpresnej vyskúmané so zarukou 3 rokov kus po K 5.—, 3 kusy K 14.—, Ručičky na minuty K 6.—, 3 kusy K 17.— V cenniku veľký výber.

7223 čísla tobolka na peňaze kus z jasno tmavej saffian kožky s tobolakou na drobné peňaze, štyri oddiely, s niklovou zátkovkou 9 cm. dĺžky, 6 cm. šírky K 1.50

7202 číslo locná dobrá tobolka na peňaze kus, z dobrej hladkej kožky, s pevnou koženou zátkovkou, 4 oddiely, s tubolkou na papierové peňaze s 3 zátkovkami 9 cm. dĺžky 6 cm. šírky K 1.35.

Lepešie tobolky na peňaze K 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20 a vyše.

Prosime žiadať s cenniky

Bruyere drevené fajky.

Fabrikát prvej jakovosti z nezapustného opravdového Bruyere dreva.

Hladká hlava s veľmi zahnutým Bruyere odlejakom, pipka s rohovým koncom a s hodobným šlauchom v dĺžke asi 21 cm. K 1.50. Táže fajka, lež s okruhlou hlavou rezanou z Bruyere dreva K 1.80 — Največšiu vyber veci k fajčeniu potrebných možno najst v mojom cenniku, ktorý sa zdarma a franko rozposiela. Rosposiela cis. a král dvorný liferant **Hans Konrád** dom vývozný : **růx, č. 695. Čechy.**

Darmo a franko

posielam na žiadost moj cennik s viac než 3000 obrazmi rozličných solidných nástrojov hudobných. Cis. a král. dvorný liferant

Ján Konrád

vývozný dom hudobných nástrojov Brůx č. 487. (Čechy). — Školské husle bez sliacka K 4.80, 5.50, 6.—, 7.80. K tomu sliack K —.80, 1.—, 1.80, Citary. harmoniky atď. na sklade. — Riziko vytvorené! — Výmiena povolena alebo navratenie peňazi.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 12 kor.

Biele mäkké, jak páper 18 kor.— 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobiereku franco; zamienanie a nazpät prijati je pod touti vynnímkou dovolenější sa poštové útraty vynahradia. — **Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135** (pošta Pilsen Čechy.)

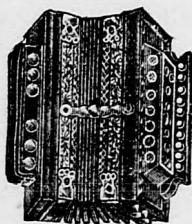
Kukučkové hodiny K 8.50

V krásnej rezanej škrýnke s ozdobou ftaka s číslami a rukami z kosti, volá pól a celé hodiny, 32 cm. vysoké, celkom pristrojené, dva ponduse z pozlátenej mede s la šottland prsne chodiacim strojom len 8 K 50 hal. Okruhlé hodiny so strojom 30 hodin chodiacim na strunách, 16 cm. v průmere 3 kor.; tieisté s 3 dni chodiacim strojom v průmere 30 cm. la kvalita K. 6.50. Za každé hodiny záruka 3 rokov na písme. Ročíte viac než 50.000 hodin rozposielam k najväčšiemu uspokojeniu odberateľov. Už samo toto je najkrajším svedectvom solidity mojho obchodu. I to najmenšie objednanie sa s najväčšou pozornosťou rozposiela s poštovou dobiereku **Ján Konrád** prvá dielňa hodin **Brůx** cis. a král. dvorný liferant **698** (Čechy). Hlavný cennik s 3000 obrazmi na žiadost zdarma a franko.

Najlepši a najlacnejši pramen objednávania.

K láskavemu povšimnutiu! Od mojich hudobných strojov neteda žiadneho cla platif, bo sú to všeiko krajinské doroby. Záruka: Premienka dovolena alebo sa peňaze vratia.

Odporúčam najlepšie harmoniky. — Č. 306 1/4 10 tastiek, 2 registry 50 hlasov veľkosť 31x15 1/2 cm. K. 8.50. Č. 307 1/4 10 tastiek, 3 registry, 70 hlasov veľkosť 31x15 1/2 cm. K. 9.50. Č. 663 1/4 «Prietelludu Akordeon» 10 tastiek, registry, 50 htasov, duplované klasovanie, 3 rady, trúbky, veľkosť 31x15 cm. K. 8. Fajnové harmoniky po K 11, 12, 14, 20, 16.50, 23.50 a vyše, prosime žiadať si cennik. Škola k samonučeniu ku každej harmonike darmo.

Záruka za paktú a spravnú robotu. — Rozposielanie s poštovou dobiereku. — Cis. a král. dvorný liferant

JÁN KONRÁD

rozposielajúci dom hudobného tovaru **Brůx** číslo 697. (Čechy).

Hlavný cennik s 3000 vyobrazemiami na žiadost každému franko a darmo.